

ВОЛОДИМИР СТЕПАНОВИЧ МЕДВЕДЄВ,

доктор психологічних наук, професор,

Національна академія внутрішніх справ (м. Київ);

 <https://orcid.org/0000-0003-0737-1560>,

e-mail: prakt-psych@ukr.net

ОСОБИСТІТЬ СЛІДЧОГО ЯК ПРОБЛЕМА ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Розкрито авторську позицію щодо психології особистості слідчого на основі модифікованої організаційно-діяльничої концепції особистості правоохоронця, розробленої О. М. Столяренком. Проаналізовано структурні компоненти особистості слідчого та його професійно-психологічний профіль. Деталізовано зміст типових сценаріїв майбутнього слідчого («професійна династія», «вундеркінда», «гальмування», «компенсація») й індивідуального стилю його професійної діяльності.

Ключові слова: особистість слідчого, структурні компоненти особистості слідчого, професійно-психологічний профіль особистості слідчого, професіогенез, типові сценарії майбутнього слідчого.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Однією з фундаментальних теоретико-прикладних проблем вітчизняної юридичної психології є проблема особистості слідчого, зокрема слідчого Національної поліції. Він здійснює спеціалізовану інтелектуально-практичну юридичну діяльність, яка складається з пізнавального, реконструктивного, комунікативного, засвідчувального й організаційного компонентів. Така діяльність має специфічні вимоги до психологічних якостей та характеристик виконавця, передбачає необхідну професійну компетентність і професійно-психологічну підготовленість, які досягаються та підтримуються на достатньому рівні у процесі професіогенезу особистості.

Стан дослідження проблеми

Сучасні теоретичні та практичні дослідження структурних компонентів особистості слідчого, переліку необхідних професійно-важливих якостей, здібностей, особливостей побудови професійної кар'єри, особливостей та умов несення служби характеризуються багатогранністю. Питання професіографічних досліджень юридичних професій розкриваються в працях видатних зарубіжних і вітчизняних науковців. Так, різні аспекти психологічної структури діяльності працівників слідчих підрозділів вивчали Д. О. Александров [1], В. Г. Андросюк [2], В. Л. Васильєв [3], В. О. Коновалова [4], О. М. Корнєв [2], О. І. Кудерміна [2; 5], О. М. Столяренко [11], О. Р. Ратінов [10], О. М. Цільмак [12], В. Ю. Шепітько [4] та ін. Науковці розглядають особистість слід-

чого через призму вимог до професійної компетентності фахівця та психологічний аналіз окремих компонентів слідчої діяльності.

Однак сучасні зміни підходів до підготовки професіоналів-поліцейських потребують більш ретельного аналізу особливостей структурних компонентів слідчої діяльності взагалі й особистості слідчого зокрема.

Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження окремих аспектів особистості слідчого може бути організаційно-діяльнична концепція особистості правоохоронця, розроблена О. М. Столяренком [11]. Основні її положення, модифіковані нами стосовно особистості слідчого Національної поліції України викладені в нашому дослідженні.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є визначення особливостей структурних компонентів особистості слідчого. Для досягнення мети дослідження були поставлені такі завдання:

- 1) розглянути основні сфери та структурні компоненти особистості слідчого;
- 2) проаналізувати професійно-психологічний профіль особистості слідчого;
- 3) розкрити сутність типових сценаріїв майбутнього слідчого.

Наукова новизна дослідження

Представлено авторську позицію щодо психології особистості слідчого на основі модифікованої організаційно-діяльничої концепції особистості правоохоронця, розробленої О. М. Столяренком.

Виклад основного матеріалу

Психологія особистості слідчого цілісна та системна. Особистість являє собою біосоціальною системою, що функціонує як єдине ціле. Вона формується, розвивається та проявляється завжди цілісно, а не ізольованими частинами. У психіці людини немає процесів або функцій, які здійснювалися б самі собою, самостійно, незалежно від інших. Вони завжди є елементами свідомо діючої особистості, що входять до загальної психічної діяльності, яка регулюється поставленою метою та системоутворюючими властивостями особистості. Відповідальність, добросовісність, людяність, уважність, дисциплінованість, законслухняність та інші якості особистості не ізольовані, а розташовані однопорядково та ієрархічно.

Психологія особистості слідчого структурована та ієрархічна. Будь-яка система – це внутрішньо організована, структурована множина взаємопов'язаних елементів, які знаходяться в певному підпорядкуванні. У внутрішньому світі особистості слідчого можна виділити три основні сфери – спрямованості, операціональності та модуляційності.

Спрямованість – одна з найзначущих сторін особистості, що включає в себе її погляди, переконання, ідеали, інтереси, потреби, цілі, життєві плани, мотиви поведінки тощо. Цій сфері належить системоутворююча, пріоритетна роль у психології особистості.

Операціональна сфера включає в себе психологічні елементи, які здійснюють виконавчу частину діяльності та забезпечують досягнення необхідного результату. Вона об'єднує дві групи компонентів – морально-ділові та професійно-ділові.

Модуляційна сфера здійснює динамічний вплив на інші сфери особистості та їх прояви. Це виражається в різних силі, швидкості, узгодженості, емоційному забарвленні прояву інших психологічних властивостей, у тому числі тих, які належать до сфер спрямованості й операціональності. В ієрархії сфер модуляційна є нижчою, тобто вона обслуговує інші.

Психологія особистості слідчого в будь-якому віці при всій її стабільності безперервно міняється. Психологія людини не є усталеною, з віком сформовані психологічні особливості особистості змінюються повільніше, важче, але все ж таки змінюються. Особливо низькі показники багатьох професійно значущих якостей особистості у процесі ефективною та цілеспрямованою у психологічному плані роботи з нею можуть відносно швидко виводитися на середній і навіть високий рівень розвитку. Реальні зміни у слідчого будуть

проходити самостійно, якщо відмовитися від цілеспрямованих і розрахованих на врегулювання психологічного розвитку особистості дій, але далеко не завжди вони матимуть позитивний характер.

Сутність особистості, її основні психологічні властивості визначаються у процесі життєдіяльності та професіогенезу, соціально, а не вроджено та біологічно. Людина є особистістю не тому, що вона їсть, п'є, дихає, відчуває біль, задовольняє органічні потреби, а тому, що характеризується свідомістю та самосвідомістю, має почуття гідності й совість, здатністю мислити абстрактно, планувати та передбачати, вибирати лінію свого життя, аналізувати власну поведінку, ставити перед собою одні життєві цілі й відмовлятися від інших, не вдаватися до аморальних і протизаконних дій, здійснювати самоконтроль та самоуправління. Кожна людина володіє біологічними властивостями, але вони не становлять суті її особистості. Особистість – це найвищий рівень розвитку людини, сукупність набутих соціально значущих якостей, які підкреслюють його унікальність. Тому розвивати особистість слідчого потрібно перш за все соціально. Від цього у вирішальній мірі залежатиме його успіх у житті та професійній діяльності.

Поведінка слідчого визначається взаємодією та взаємовпливом притаманних йому властивостей, актуального психічного стану і розумінням ним конкретної життєвої ситуації. Уже в попередніх двох положеннях проявляється велика динамічність психології особистості.

Існують дві функціональні психологічні закономірності: 1) зовнішні причини діють через внутрішні умови; 2) внутрішні причини діють через зовнішні умови. Психологічна теорія діяльності О. М. Леонтєва [6] започаткувала подолання однобічного уявлення про діяльність, детерміновану тільки особистісно, і про особистість як закриту систему, психологія якої детермінована тільки зсередини. Помилковою є думка, що вчинки та дії особистості завжди й однозначно визначаються її якостями та властивостями, як і протилежна, що поведінка людини визначається лише впливом зовнішніх причин.

Важливий практичний висновок: робота з персоналом Національної поліції (крім відбору і керівництва розвитком особистості) повинна обов'язково передбачати і психологічне керівництво – безперервне й ефективне, яке повинне попереджати деструкції.

Остання із закономірностей полягає в тому, що є дві основні групи факторів, які у

вирішальній мірі детермінують розвиток особистості та знаходяться у взаємозв'язку, – її особиста активність і оточуючі умови. Якість особистості слідчого – це значною мірою інтегральний продукт тієї діяльності, якою вона займалась, а її сьогоденна активність – головний фактор тих змін, які в ній відбуваються. Діяльність слідчого й умови, в яких вона протікає, є потужними двигунами його безперервного розвитку. Однак дії слідчого не однозначні та у вирішальній мірі залежать від намірів, зусиль, активності.

Особистість слідчого – продукт не лише минулого, а й реалій сьогодення і навіть майбутнього. Тому регулюванням актуального сьогодення та передбачуваного майбутнього, вдосконаленням соціально-психологічних, матеріальних і організаційних умов, орієнтуванням працівника на ефективне саморозгортання та самовдосконалення створюються сприятливі умови для професійного та загальноособистісного зростання.

Організаційно-діяльнісна концепція особистості слідчого суттєво розвинена та вдосконалена вітчизняними фахівцями з юридичної психології [1; 2; 4; 5; 9]. Лише в останнє десятиліття було проведено низку фундаментальних і прикладних досліджень професіогенезу особистості працівників різних служб та підрозділів органів внутрішніх справ і Національної поліції, її адаптивності, надійності, компетентності, стресостійкості тощо.

До характеристик професійно-психологічного профілю особистості слідчого належать: нормативність поведінки, групова конформність, відкритість до взаємодії, емоційна стійкість і витривалість, практичність, довірчість, високий рівень самоконтролю, пряmlinійність, жорсткість, сміливість та впевненість у собі. У структурі інтелекту домінують здібності до запам'ятовування та відтворення інформації, абстрагування, комбінаторного і просторового мислення, а також здатність виявляти закономірності, планувати та прогнозувати. Професійна адаптивність визначається вмінням управляти рівнем нервово-психічного напруження, достатньо високим рівнем комунікативності та моральної нормативності.

Професійній комунікативності притаманна неохочість до негативних установок – невиправданого критиканства, іррадіації власного негативного досвіду спілкування на всі ситуації професійної взаємодії, демонстрації негативізму. За умов конфліктної взаємодії домінують стратегії компромісу та співробітництва; «індекс агресивності» як готовність до активного протиборства перевищує «ін-

декс ворожості» як негативної соціальної установки. В «Я-образі» превалюють показники домінантності, дружності, альтруїзму, наполегливості, які не суперечать усвідомленню власної субординаційної підпорядкованості. Упевненість у собі, своїй компетентності та самоцінність знижують схильність до непродуктивних реакцій самозвинувачення і внутрішньої конфліктності.

Згідно із сучасними уявленнями про структуру особистості правоохоронця в цілому та працівника Національної поліції зокрема центральним компонентом особистості слідчого є професійна спрямованість – сукупність таких взаємоузгоджених по горизонталі та вертикалі елементів, як потреби та мотиви, ціннісні орієнтації та уподобання, службово-кар'єрні домагання, плани та переконання. Професійна спрямованість тісно пов'язана (але не тотожна) із загальною спрямованістю особистості. Фах і конкретна спеціальність, безпосереднє та загальне професійне середовище є своєрідною призмою, яка трансформує і конкретизує загальну спрямованість у професійну сферу. Засади загальної спрямованості особистості, які формуються у віці 14–16 років (так званий мінімум спрямованості), за часом та інтенсивністю формування випереджають професійну спрямованість. При цьому деякі елементи професійної спрямованості, зокрема первинне професійне самовизначення, можуть виникати ще в дитячому віці під впливом сімейних сценаріїв раннього формування професійних переваг. За результатами нашого дослідження типовими для особистості майбутнього слідчого є сценарії «професійна династія», «вундеркінд», «гальмування» та «компенсація».

1. «Професійна династія». Особистість з урахуванням її особливостей посилено інформується про діяльність, ідентичну чи близьку до тієї, якою займається одне або кілька поколінь її близьких родичів. Створюються відповідні сприятливі зовнішні умови: знайомство з літературою, відео- та кінофільмами, атрибутами діяльності, розмови з колегами близьких родичів тощо. За наявності задатків особистість починає проявляти інтерес та оволодівати елементами майбутньої професії задовго до реального її вибору.

Специфічним різновидом такого сценарію є ситуація, пов'язана із загибеллю одного чи кількох рідних під час виконання службових обов'язків. Це призводить до формування загостреного почуття соціальної справедливості, стійкого бажання протидіяти злочинності в різних її проявах, елементів помсти, які зазвичай

зникають із початком правоохоронної діяльності.

2. «Вундеркінд». На підставі реальних задатків, але без урахування вікового та загального психічного розвитку особистість вузько орієнтується на конкретні фахи і спеціальність. Вона орієнтована на високі або максимальні досягнення, пов'язані з форсованим розвитком різних професійно важливих якостей, практичних умінь і навичок.

На початковому етапі формування професійної спрямованості така особистість значно випереджає своїх ровесників за рівнем і стійкістю професійної спрямованості, первинними професійними досягненнями.

3. «Гальмування». Професійна спрямованість і відповідний розвиток планується з таким розрахунком, щоб особистість за своїми досягненнями не випередила певних осіб, найчастіше з кола близьких родичів. Для цього їй вибирається правоохоронний орган, фах і спеціальність, що частково чи повністю не збігаються з існуючими схильностями й інтересами, які поступово втрачаються.

4. «Компенсація». Особистість примусово орієнтується на обов'язкове, а тому, з підвищеною відповідальністю стосовно до досягнення того, що через певні причини не вдалося близьким родичам. За такого варіанта сфери діяльності особистості та родичів зазвичай не збігаються. У межах цього сценарію наявна жорстка орієнтація з ігноруванням ознаки статі: особистість формується та професійно визначається за типом протилежної, як правило, чоловічої статі [9].

Вихідним елементом професійної спрямованості особистості слідчого є мотивація. Вона являє собою сукупність мотивів, якими керується особистість під час вибору правоохоронної професії та в подальшій діяльності. Мотив – це різною мірою усвідомлюване особистістю спонукування до певної активності. Важливими характеристиками професійної мотивації слідчого виступають її внутрішня узгодженість, стійкість та інтенсивність. Внутрішня узгодженість полягає в тому, що окремі мотиви не суперечать один одному за змістом, засобами та тривалістю реалізації. Саме внутрішня узгодженість визначає близькі, середні та віддалені професійні плани (близька, середня та віддалена перспектива за А. С. Макаренком) [8, с. 313].

Стійкість являє собою стабільність, незмінність мотивації як регулятора активності впродовж певного часу. Така стабільність насамперед стосується так званого провідного мотиву в сукупності професійних мотивів.

Інтенсивність мотивації (або її енергетична сила) полягає в непереборності намагання до чогось, повній мобілізації емоційної, інтелектуальної, вольової сфер особистості для досягнення мети.

Аналіз мотивації кандидатів на навчання у ЗВО МВС України та подальшу службу свідчить, що в її структурі за період незалежності України відбулися суттєві зміни. Професія правоохоронця, зокрема працівника ОВС і Національної поліції, стала менш престижною у зв'язку з низьким рівнем матеріально-грошового забезпечення, соціально-правового захисту, пільг і компенсацій, негативним іміджем та певною соціо професійною ізоляцією від населення. Соціально-професійні мотиви (боротьба зі злочинністю, захист прав та інтересів громадян, утвердження правопорядку в суспільстві, домінування соціальної справедливості тощо) поступилися місцем прагматичним і меркантильним мотивам. Найчастіше це – отримання за рахунок держави професії та первинного працевлаштування, зарахування навчання у час проходження військової служби, можливість застосування владних повноважень для вирішення особистих питань, безкоштовне медичне та санаторно-курортне обслуговування.

Кожен слідчий вибудовує власну професійну мотивацію, яка безпосередньо пов'язана зі строком служби, виходом на пенсію, можливістю продовжувати діяльність за вільним наймом. На професійну мотивацію можуть суттєво впливати життєві кризи у професійній сфері.

За результатами вітчизняних досліджень, найбільш поширеними є кризи «народження професіонала» (18–23 роки), «первинної професійної зрілості» (30–32 роки) та «професійної майстерності» (40–45 років або 50–55 років).

Криза «народження професіонала» у віковому проміжку співвідноситься зі стадією ранньої дорослості загального розвитку особистості. Змістовно вона пов'язана з вибором правоохоронного органу, фаху та конкретної спеціальності, перевіркою професійної мотивації «на міцність», визначенням ближньої, середньої та віддаленої мети діяльності. Можливі труднощі обумовлені успішністю професійного навчання, засвоєнням діяльності та початком її практичного виконання, адаптацією до організації й умов служби. Через глибокі або часті невдачі може прийматися рішення про зміну роду діяльності, в тому числі звільнення зі служби. У цей період реальну небезпеку становлять неправильна оцінка перших особистих вражень, негативних традицій,

що існують в окремих службах, некритичне засвоєння деформованих уявлень, оцінок працівників зі значним стажем служби у правоохоронних органах.

Криза «первинної професійної зрілості» за часом збігається із кризою тридцятиріччя загального розвитку. У цей період працівники, які не мають вищої або спеціальної освіти, зазвичай досягають «стелі» по посаді і спеціальному званню. Виникає необхідність підвести проміжні підсумки та визначитися з подальшою професійною кар'єрою. Це супроводжується, з одного боку, відчуттям уповільнення професійного зростання та навіть застою, а з іншого, – певним побоюванням перед майбутніми змінами, оскільки невдачі в цей час переживаються гостріше і глибше, ніж раніше.

Типовими варіантами проходження такої кризи є:

- припинення професійного зростання та стабілізація на вже досягнутому рівні, обмеження професійних домагань і переміщення ведучих мотивів в інші сфери;
- вибір одного з перспективних чи привабливих напрямів професійної діяльності та подальше вдосконалення в його межах;
- деструктивний зрив (конфлікти, професійні невдачі, спроби розпочати все з початку чи перейти в іншу сферу діяльності). Це нерідко супроводжується розривом сімейних стосунків, переїздом на нове місце служби, надмірним уживанням алкоголю, захопленням наркотичними та психотропними речовинами.

Характерною рисою кризи «первинної професійної зрілості» є накопичення досвіду, в основному достатнього для ефективного виконання діяльності. Ознаками професійної консервації особистості є відчуття самодостатності досвіду для подальшої діяльності, відсутність реального підвищення кваліфікації, просування посадовими сходами та у спеціальному званні протягом п'яти і більше років.

Третя криза – «професійної майстерності» – може виникати у двох вікових проміжках (40–45 років і 50–55 років). Це пов'язано з можливістю продовження служби понад межу встановленого віку залежно від придатності до служби, спеціального звання та згоди слідчого. У цей період за умови сприятливої кар'єри більшість працівників досягають професійного піку. Якщо цього немає, то криза переживається як відчуття «відходу потягу без мене», останньої можливості досягти бажаного професійного результату. Формується загальна модальність психічного настрою, що характеризується бентежністю, апатією, дратівливим невдоволенням. До цього додаються

також вікові відхилення фізичного та психічного здоров'я, найчастіше кардіоневроз, гастроневроз, вегетосудинна дистонія, психопатоподібні стани, інволюція сенсорних функцій. Такі відхилення підвищують імовірність окремих невдач, але фатально не зумовлюють загальний професійний спад. Крім того, їх вплив може блокуватися за рахунок виникнення нових професійних мотивів (отримання престижних відомчих звань і відзнак, дострокового отримання чергового спеціального звання, різних грошових надбавок, участь у піар-акціях тощо). Певну роль також можуть відігравати компенсаторні та сенсифікаційні механізми.

Своєрідним елементом професійної спрямованості особистості правоохоронця є вполювання. Ця своєрідність полягає в тому, що вони обумовлюються, з одного боку, професійною діяльністю, а з іншого, мають суто індивідуальний характер. Найчастіше вполювання проявляються у збиранні та колекціонуванні різних матеріальних атрибутів, пов'язаних із професійною діяльністю, – зняття правопорушень, фото- та відеоматеріалів, записів блатних пісень, відеофільмів, зразків художньої творчості правопорушників (шахів, нардів, попільничок, ікон, оздоблених та косметичних ножів), елементів форменого одягу (шевронів, погон, емблем).

Другим структурним компонентом особистості правоохоронця є професійна компетентність. Психологічним змістом професійної компетентності є відповідні фахові знання, уміння та навички, професійні звички. Зовні все це проявляється в індивідуальному стилі професійної діяльності, який являє собою притаманну тільки конкретній особистості сукупність професійних методів, прийомів і технологій діяльності. Навіть за жорсткої високоформалізованої регламентації слідчої діяльності, окремих професійних завдань слідчий намагається надати їм індивідуального забарвлення, варіативності та навіть елементів творчості. За результатами новітніх вітчизняних досліджень, професійна компетентність слідчого має три основні типи – соціальний, особистісний і діяльнісний. Соціальна компетентність складається з таких видів: психологічна, комунікативна, політична, правова, рольова, конфліктологічна, релігійна, педагогічна. Особистісна компетентність має такі види: аутопсихологічна, загальнокультурна, збереження здоров'я. До діяльнісного типу входять такі види: ігровий, навчальний, трудовий, професійний, науковий.

Вищим рівнем професійної компетентності є професійна майстерність, яка забезпечує досягнення максимальних результатів за мінімально необхідних витрат психічної та фізичної енергії. У професійній майстерності вирішальну роль відіграють професійний вишкіл, стійкі навички та вміння, доведені до бездоганності за ефективністю та автоматизмом щодо виконання. Професійна майстерність може досягатися на середніх та пізніх стадіях професіогенезу особистості.

Третій структурний компонент особистості репрезентує її пізнавальну сферу. Він включає в себе професійно зорієнтовані та розвинені до необхідного рівня такі пізнавальні якості, як сприймання, пам'ять, мислення, увага та спостережливість.

Четвертий структурний компонент особистості слідчого репрезентує його біопсихич-

ні та психофізіологічні якості (чутливість аналізаторів, прості та складні сенсомоторні реакції, динамічний руховий стереотип, темперамент, статева поведінка).

Висновок

Викладене розуміння особистості слідчого та її структурних компонентів відкриває широкі горизонти та численні конкретні аспекти подальшого юридико-психологічного дослідження проблеми особистості слідчого, а також охоплює такі напрями: 1) підвищення рівня професійної спрямованості; 2) оптимізація особистого професійного сценарію; 3) розгляд шляхів подолання криз професійного становлення; 4) напрацювання підходів щодо формування та розвитку індивідуального стилю професійної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Александров Д. О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ : монографія. Київ : ВАДЕКС, 2014. 307 с.
2. Андросюк В. Г., Корнев О. М., Кудерміна О. І. Психологія слідчої діяльності : навч. посіб. Київ : Правова єдність, 2009. 200 с.
3. Васильев В. Л. Юридическая психология : учеб. 6-е изд. СПб. : Питер, 2009. 608 с.
4. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія : підручник. Харків : Право, 2008. 240 с.
5. Кудерміна О. І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності : монографія. Чернівці : Наші книги, 2012. 416 с.
6. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. М. : Политиздат, 1975. 304 с.
7. Максименко С. Д., Максименко К. С., Папуча М. В. Психологія особистості : підруч. для студентів ВНЗ. Київ : КММ, 2007. 296 с.
8. Макаренко А. С. Педагогические сочинения : в 8 т. Т. 1. М. : Педагогика, 1983. 368 с.
9. Максименко С. Д., Медведев В. С. Юридична психологія : підручник. Київ : Слово, 2018. 448 с.
10. Ратинов А. Р. Судебная психология для следователей. М. : Юрлитинформ, 2001. 352 с.
11. Столяренко А. М. Прикладная юридическая психология. М. : Юнити-Дана, 2001. 639 с.
12. Цільмак О. М. Психологічна структура слідчої діяльності. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2012. № 2 (1). С. 330–337.

Надійшла до редколегії 14.03.2019

МЕДВЕДЕВ В. С. ЛИЧНОСТЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ КАК ПРОБЛЕМА ЮРИДИЧЕСКОЙ ПСИХОЛОГИИ

Раскрыта авторская позиция относительно психологии личности следователя на основе модифицированной организационно-деятельностной концепции личности правоохранителя, разработанной А. Н. Столяренко. Проанализированы структурные компоненты личности следователя и его профессионально-психологический профиль. Детализировано содержание типовых сценариев будущего следователя («профессиональная династия», «вундеркинд», «торможение», «компенсация») и индивидуального стиля его профессиональной деятельности.

Ключевые слова: личность следователя, структурные компоненты личности следователя, профессионально-психологический профиль личности следователя, професіогенез, типовые сценарии будущего следователя.

MEDVEDIEV V. S. INVESTIGATOR'S PERSONALITY AS A PROBLEM OF LEGAL PSYCHOLOGY

The author of the article has revealed own position regarding the psychology of an investigator's personality on the basis of the modified organizational and activity concept of a law enforcement officer's personality, developed by A. N. Stolyarenko. It has been emphasized that

the organizational and activity concept of an investigator's personality was substantially developed and improved by national specialists in the field of legal psychology. It has been noted that there are a number of fundamental and applied researches of the personality's professional genesis of the personnel of various services and units of the Internal Affairs Agencies and the National Police, its adaptability, reliability, competence, stress resistance, etc.

The psychology of an investigator's personality is considered as a structured and hierarchical system. Three main areas – directionality, operationality and modulation have been specified in the inner world of an investigator's personality.

The structural components of an investigator's personality have been analyzed; where the author has singled out the following: professional orientation, professional competence, cognitive sphere, biopsychic and psycho-physiological qualities of an investigator.

The author has studied the professional and psychological profile of an investigator's personality, which has the following characteristics: normativity of behavior, group conformality, emotional stability, openness to interaction, practicality, trust, high self-control, straightforwardness, rigidity, courage and self-confidence.

The content of typical scenarios of future investigators ("professional dynasty", "child genius", "deceleration", "compensations") have been considered in details.

The author has studied the concept of individual style of professional activity, which is understood by the author as a set of professional methods, techniques, technologies of activity, inherent only to a specific personality.

The author has made conclusions on the directions of further legal and psychological study of the problem of an investigator's personality.

Key words: *investigator's personality, structural components of an investigator's personality, professional and psychological profile of an investigator's personality, professional genesis, typical scenarios of future investigators.*